

ТЕМА ЧИСЛА: КОМУНІКАЦІЯ І ПОСТПРАВДА

Переднє слово

Є уявлення і поняття, значення яких особливо складно адекватно схопити, зрозуміти й слушно використовувати, якщо їм важко чи взагалі неможливо знайти відповідність як в історичному, так і у власному досвіді. Саме до таких мало б належати поняття, яке набуло визнання та популярності світового масштабу в останні кілька років, — поняття постправди/постістини (post-truth). Справді, це дивне словосполучення «пост-» (після, за) і «правди», «істини» не має історичних аналогів, зокрема в тих царинах знання, для яких поняття істини, її пошуків є найважливішим, — у філософії та соціально-гуманітарних дисциплінах. Тож усе це потребує належного професійного прояснення. Втім, і без особливого роз'яснення ми разом зі світовим співтовариством досить легко зчитуємо його загальне значення, спираючись на власний повсякденний досвід. Це досвід, принесений саме нашим часом. Саме тому частіше говорять не про постправду як таку, а про ситуацію постправди або про людей та людство, які сьогодні живуть і діють за доби постправди (the post-truth age). Для міжнародного співтовариства цей досвід загально описують як добу постістини, коли «альтернативні факти» заміщують реальні, а відчуття набувають більшої ваги, ніж очевидності. Аби підкреслити це, особливо у німецькомовному дискурсі, також вживають поняття доби постфактичності (postfactisch).

Як зазначив два роки тому президент Оксфордських словників, це поняття набуло особливої гостроти разом з чутками та плітками, які поширювалися під час голосування щодо Брекзиту та виборів сьгоднішнього президента США, й позаяк вживання цього терміна не зменшувалося, не дивно, що постістина стала одним зі слів, які визначають наш час. Так само і для нас в Україні це поняття прийшло разом із досвідом сьгодніня. Для нас — це досвід викривлення фактів і дійсності через ЗМІ та соціальні мережі, раніше не баченого за його масовістю та майже повсюдною присутністю. Це досвід гібридної війни (ще одне нове поняття доби постправди) — поєднання військових дій з пропагандистською агресією — інформаційним виправданням світоглядних, «духовних» підстав агресії та військового вбивства. Це досвід використання всіх видів сучасної масової комунікації в новітніх умовах демократичної відкритості національних публічних сфер та досягнутого рівня громадянських свобод для кожного.

Круглий стіл, матеріали якого ми оприлюднюємо в цьому числі часопису, є якраз однією з перших спроб систематичного осмислення цього актуального, різнобічного і, зазначимо, небезпечного поза його критичним усвідомленням досвіду людини. Ми сподіваємось, що запропоновані підходи, думки та визначення поняття постправди та доби або ситуації постправди стануть у пригоді широкому колу потенційних читачів — не лише представникам академічної спільноти — викладачам, аспірантам і студентам, а й журналістам, незалежним експертам, політологам, а також зацікавленим у цій тематиці політикам.